

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

МАТЕРІАЛИ
студентської наукової конференції
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

5-8 квітня 2022 року

Чернівці
Чернівецький національний університет

2022

*Друкується за ухвалою Вченої ради
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича*

Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (5–8 квітня 2022 року). Філологічний факультет. – Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 260 с.

До збірника увійшли матеріали студентів філологічного факультету, підготовлені до щорічної студентської наукової конференції університету.

Молоді автори роблять спробу знайти підхід до висвітлення й обґрунтування певних наукових питань, подати своє бачення проблем.

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

Анна Скульська

Науковий керівник – проф. Кульбабська О. В.

Теоретичні засади виформування синтаксичної компетенції учнів

Реалії сьогодення спричинюють кардинальні зміни в освітньому просторі України, зокрема й у мовно-літературній галузі. Паралельно із завданням забезпечити необхідні умови для опанування теоретичних відомостей із кожного розділу мовознавства останнім часом актуалізувалася проблема формування в учнів /учениць ключових і предметних компетентностей, що в перспективі вможливають їхнє професійне становлення та соціальну адаптацію в глобалізованому й інфомедійному світі.

У цьому аспекті змінився і вектор у навчанні синтаксису: від формально-синтаксичної теорії до комунікативної концепції, що зумовив перехід від репродуктивних методів і прийомів до інтерактивних, особистісно-орієнтованих. Уроки синтаксису в сучасних ЗЗСО мають ґрунтуватися на потребі виформування в школярів навичок вільно, комунікативно вправно послуговуватися граматичними засобами української мови в усіх видах мовленнєвої діяльності. Ознайомити здобувачів освіти з особливостями синтаксичного ладу української мови (національною специфікою побудови синтаксичних одиниць, їхньою семантикою, можливостями утворювати варіантні ряди, виконувати комунікативні функції в різножанрових мовленнєвих актах тощо) для ефективної реалізації стратегій і тактик успішного спілкування – ось пріоритетні лінгводидактичні завдання для вчителя-мовника.

Досягнення навчальної мети передбачає дефініцію поняття «*синтаксична компетентність*», що її, услід за Іваном Хом'яком, визначаємо як «одну з основних предметних компетентностей у системі мовних знань, умінь і навичок, необхідних школярам у різних ситуаціях комунікативного дискурсу, що передбачає їхню здатність користуватися усною й писемною літературною мовою, послуговуватися необхідним арсеналом синтаксичних мовних одиниць різних структурних рівнів (словосполучення, речення, складне синтаксичне ціле), синтаксич-

них конструкцій певних видів і сполучних засобів (сполучникові, безсполучникові, складносурядні, складнопідрядні, складні речення з різними видами зв'язку та ін.) з урахуванням функційно-стильових різновидів мовлення відповідно до теми, мети, ситуації спілкування, провідних жанрів комунікації» [1].

Етапними для нашого дослідження є праці вітчизняних граматицистів і лінгводидактів, які обґрунтували концептуальні підходи, методологічні й методичні засади навчання синтаксису на уроках української мови в 5-х і 8–9-х класах, серед них: **В. Я. Мельничайко** (апробував методику роботи із синтаксичними синонімами та варіантами); **Н. І. Іваницька** (уточнила критерії розмежування головних і другорядних членів речення, презентувала методику їх синтаксичного розбору), **К. М. Плиско** (запропонувала систематичний курс навчання синтаксису, зокрема комунікативний і стилістичний аспекти), **О. М. Семенов** (проаналізувала специфіку пропедевтичного вивчення основних понять синтаксису), **О. А. Кучерук** (подала панораму методів і прийомів для опанування учнями синтаксичної системи української мови), **Л. І. Мамчур** (розпрацювала систему вправ для формування мовнокомунікативної компетенції – *за зразком, за інструкцією, за способом виконання, за метою виконання тощо*), **М. С. Заборна** (запропонувала дієві методи синтаксичного аналізу синкретичних членів речення), **Р. О. Христіанінова** (проаналізувала особливості організації навчання синтаксису в базовій і старшій школі з опорою на інноваційні методи) та ін.

Отже, на основі опрацьованих наукових джерел у подальших студіях зробимо спробу продемонструвати ефективність новітніх методів навчання синтаксису в 8 класі ЗЗСО з опорою на накопичений учителями досвід роботи в режимі оф- і онлайн.

Список літератури

1. Хом'як І. І. Формування синтаксичної субкомпетентності в загальноосвітній школі. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.04.07.html>